

USPOSABLJANJE IN SPOPOLNJEVANJE IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH NA ANDRAGOŠKEM CENTRU SLOVENIJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

Erasmus+ SHAPE

KAZALO VSEBINE

- 2 USPOSABLJANJE IN SPOPOLNJEVANJE IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH NA ANDRAGOŠKEM CENTRU SLOVENIJE

- 10 KOMPETENČNA ZASNOVA USPOSABLJANJA IN SPOPOLNJEVANJA IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH

USPOSABLJANJE IN SPOPOLNJEVANJE IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH NA ANDRAGOŠKEM CENTRU SLOVENIJE

TEMELJNI NAMEN USPOSABLJANJA IN SPOPOLNJEVANJA IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH

Dejavnost usposabljanja in spopolnjevanja, ki jo razvijamo in izvajamo na Andragoškem centru Slovenije, je namenjena **strokovnemu razvoju izobraževalcev odraslih**, ko:

- že delujejo na področju izobraževanja odraslih
- ali delujejo na drugih področjih in se pri svojem delu srečujejo tudi z izobraževanjem odraslih.

DEJAVNOST DOPOLNJUJE ZAČETNO IN NADALJNJE FORMALNO IZOBRAŽEVANJE IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH.

IZOBRAŽEVALCI ODRASLIH V PROGRAMIH USPOSABLJANJA IN SPOPOLNJEVANJA:

- pridobivajo novo znanje, veščine in spretnosti za kakovostno opravljanje svojega dela,
- izmenjujejo svoje izkušnje z drugimi ter strokovno vodeno ovrednotijo lastne prakse, da bi jih spopolnili,
- v strokovnih povezavah z drugimi premislijo in razvijajo lastno in skupno strokovno identiteto izobraževalca odraslih.

VRSTE USPOSABLJANJA IN SPOPOLNJEVANJA IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH

Izobraževalci odraslih se lahko vključujejo v naslednje vrste usposabljanja in spopolnjevanja:

1 SPLOŠNO TEMELJNO USPOSABLJANJE IN SPOPOLNJEVANJE ZA ANDRAGOŠKO DELO

V programih udeleženci pridobivajo in spopolnjujejo andragoška znanja, ki jih zajema andragoški cikel.

2 TEMELJNO SPECIALISTIČNO USPOSABLJANJE ZA POSEBNE VLOGE V ANDRAGOŠKEM DELU

V programih udeleženci pridobivajo **specialistična andragoška znanja** za opravljanje posebnih vlog v izobraževanju odraslih, npr. za opravljanje vlog, kot so: vodja in mentor študijskih krožkov, učitelj v programih pismenosti, svetovalec v svetovalnih središčih, svetovalec in mentor pri organiziranem samostojnem učenju, svetovalec za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih idr.

3 ANDRAGOŠKO SPOPOLNJEVANJE

V programih udeleženci **spopolnjujejo svoja znanja**, premislijo svojo prakso in jo izmenjujejo z drugimi ter krepijo lastno strokovno identiteto.

SPLETNA PROGRAMOTEKA ANDRAGOŠKEGA USPOSABLJANJA IN SPOPOLNJEVANJA

Programoteka andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja je zbirka programov, ki jih izvajamo na Andragoškem centru Slovenije.

Namenjena je vsem, ki želijo spoznati našo ponudbo, se seznaniti z osnovnimi informacijami o posameznih programih usposabljanja in spopolnjevanja ter se na tej podlagi odločiti za udeležbo.

Spletni naslov:

http://izobrazevanje.acs.si/programoteka_as.

PRIZNAVANJE ŽE PRIDOBLENEGA ZNANJA

Andragoški center Slovenije vsem, ki se nameravajo udeležiti katerega izmed programov usposabljanja ali spopolnjevanja, ki trajajo več kot 24 pedagoških ur, lahko pa tudi tistih, ki trajajo manj, če je v programu tako določeno, omogoča, da zaprosijo za priznavanje njihovega že pridobljenega znanja.

Postopek se začne na prošnjo posameznika, ki izpolni vlogo in ji priloži tudi ustrezna dokazila.

Mogoča dokazila so:

- javne in druge listine,
- izdelki, storitve, objave in druga avtorska dela,
- ustrezne reference o znanju, pridobljenim z delom in z drugimi življenjskimi izkušnjami.

Več informacij lahko pridobite na spletnem naslovu:

<http://izobrazevanje.acs.si/priznavanje>.

STROKOVNA LITERATURA V PODORO USPOSABLJANJU IN SPOPOLNJEVANJU IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH

Pomemben del dejavnosti usposabljanja in spopolnjevanja na Andragoškem centru Slovenije je tudi razvoj strokovne literature in učnih gradiv.

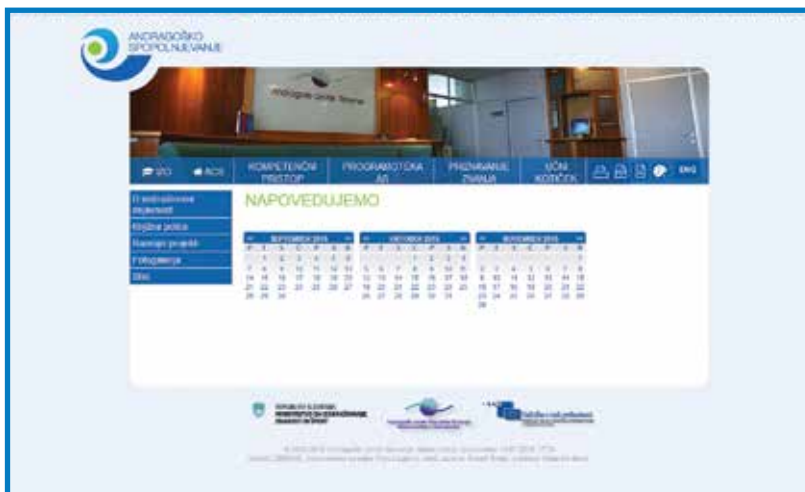
KNJIŽNA POLICA:

http://izobrazevanje.acs.si/knjizna_polica.

SPLETNA STRAN ANDRAGOŠKEGA USPOSABLJANJA IN SPOPOLNJEVANJA

Na spletni strani lahko uporabniki pridobijo sprotne informacije o dejavnosti andragoškega usposabljanja in spopolnjevanja na Andragoškem centru Slovenije.

Spletni naslov:

<http://izobrazevanje.acs.si>

KOMPETENČNA ZASNOVA USPOSABLJANJA IN SPOPOLNJEVANJA IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH

KOMPETENČNA ZASNOVA USPOSABLJANJA IN SPOPOLNJEVANJA IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH

Programi usposabljanja in spopolnjevanja, ki smo jih razvili in jih izvajamo na Andragoškem centru Slovenije, so zasnovani na učno-ciljnem pristopu.

Da bi sledili razvoju stroke, učno-ciljno načrtovanje postopoma nadgrajujemo s **kompetenčnim pristopom**.

Kompetence oz. zmožnosti, kot jih v našem pristopu poimenujemo s slovenskim izrazom, ki jih izobraževalci odraslih potrebujejo pri svojem delu, tako postanejo **vodilo pri načrtovanju programov**.

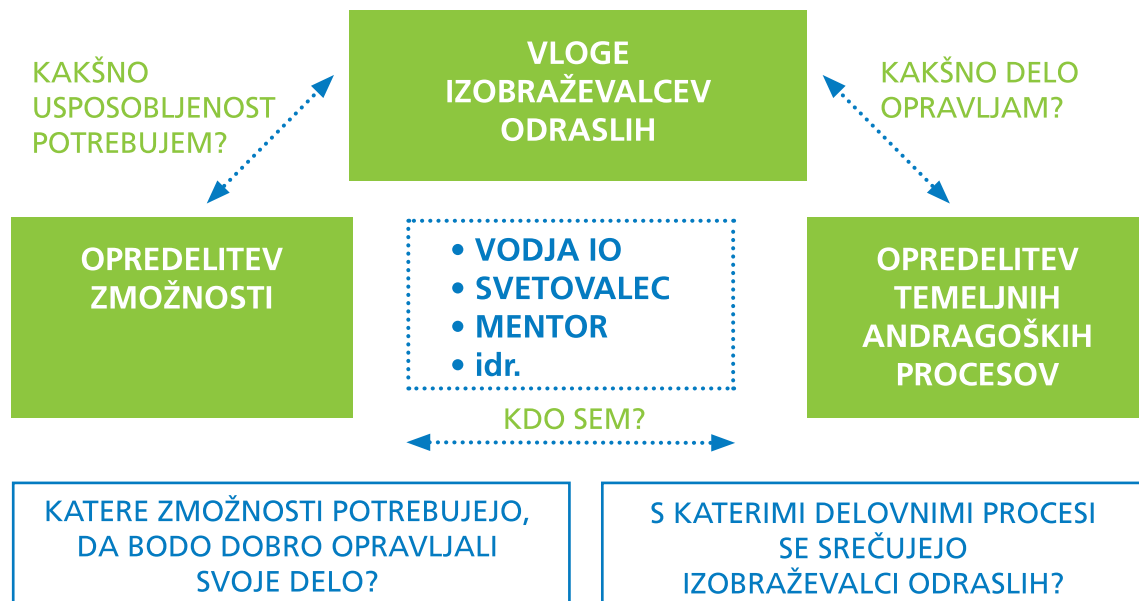
Za to smo oblikovali **kompetenčno zasnovo usposabljanja in spopolnjevanja izobraževalcev odraslih** v programih Andragoškega centra Slovenije.

KAJ ZAJEMA KOMPETENČNA ZASNOVA?

Kompetenčna zasnova zajema naslednje prvine:

- temeljne andragoške procese,
- kompetence/zmožnosti,
- andragoške poklice/delovna mesta/vloge.

Kako so v kompetenčni zasnovi opredeljeni temeljni andragoški procesi?

Kompetenčna zasnova izhaja iz premisleka o temeljnih andragoških procesih, ki jih opravljajo izobraževalci odraslih.

Kompetenčna zasnova se nanaša na andragoške procese **v ožjem pomenu besede**, ne ukvarja pa se s procesi andragoškega raziskovanja, poglobljenega razvojnega dela, andragoško-političnega dela, strateškega načrtovanja ipd. Zajema tiste procese, ki so v izobraževanju odraslih najpogostejši.

Kot izhodišče opredelitve temeljnih andragoških procesov **smo uporabili andragoški cikel** – uveljavljen procesni model, ki opredeljuje faze andragoškega dela.

Pri tem pa smo andragoškemu ciklu **dodali še spremljajoča ali »prečna« procesa**, ki se jima ne moremo izogniti, kadar razmišljamo o načrtovanju in izpeljavi izobraževanja v praksi – poimenovali smo ju **vodenje** in **upravljanje** izobraževanja odraslih.

Kako so v kompetenčni zasnovi opredeljene zmožnosti?

Zmožnosti v našem primeru razumemo kot pojem, ki vsebuje različne sestavine, ki se med seboj prepletajo:

KOGNITIVNA/ SPOZNAVNA SESTAVINA

Obvladovanje principov, teorij, konceptov, tudi razvoj višjih spoznavnih ravni – sistematično povezano znanje, obvladovanje različnih miselnih operacij, razvoj kritičnega, ustvarjalnega mišljenja.

FUNKCIONALNA/ AKCIJSKA SESTAVINA

Zmožnost in pripravljenost angažirati se, nekaj narediti, **znanje smiselno in koristno uporabiti v življenju in pri delu**. Razvite spretnosti, sposobnosti, veščine, potrebne za reševanje problemov v vsakodnevni situacijah oz. za opravljanje konkretnih dejavnosti.

OSEBNOSTNO SOCIALNA SESTAVINA

Obvladovanje socialnega prostora, vstopanje v določena razmerja, kar vključuje tudi etično dimenzijo, osebne in socialne vrednote, odnos do lastne strokovne vloge/identitete in osebne rasti.

V programih usposabljanja in spopolnjevanja **različne sestavine zmožnosti dosega-
mo s prepletom različnih vrst izobraževalnih ciljev.**

Katere vrste zmožnosti so zajete v kompetenčni zasnovi?

V kompetenčno zasnovo smo vključili različne vrste zmožnosti:

KLJUČNE ZMOŽNOSTI

- So prenosljive med različnimi poklici.
- Posamezniku ne glede na specifične okoliščine omogočajo funkcionalno odzivanje in delovanje v različnih dejavnostih.

GENERIČNE (SPLOŠNE) POKLICNE ZMOŽNOSTI

- So skupne podobnim poklicem, vlogam, delovnim opravilom ali skupinam delovnih mest na nekem poklicnem področju.

SPECIFIČNE POKLICNE ZMOŽNOSTI

- So specifične za posamezna delovna mesta in opravila.

ANDRAGOŠKI POKLICI OZ. DELOVNA MESTA

Nomenklatura poklicev za področje izobraževanja odraslih v Sloveniji vsebuje le osnovna poklica **andragog** in **organizator izobraževanja odraslih**, v praksi izobraževanja odraslih pa se pojavlja še cela vrsta drugih opravil/delovnih mest, ki niso sistematično opisana.

Področje se tudi zelo hitro razvija, nastajajo nove vloge andragoškega dela. Navajamo le nekatere izmed poklicev/delovnih mest/vlog, ki se pojavljajo v današnji praksi izobraževanja odraslih:

- vodja izobraževanja odraslih,
- organizator izobraževanja odraslih,
- predavatelj ali učitelj odraslih,
- mentor v izobraževanju odraslih,
- inštruktor v izobraževanju odraslih,
- animator v izobraževanju odraslih,
- mentor/tutor v e-izobraževanju,
- vodja in svetovalec v svetovalnem središču za izobraževanje odraslih,
- svetovalec v izobraževanju odraslih,
- informator v izobraževanju odraslih,
- vodja, mentor in svetovalec pri organiziranem samostojnem učenju,
- vodja in mentor študijskega krožka,
- svetovalec za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih idr.

Za katere vloge izobraževalcev odraslih smo doslej pripravili opise del in nalog ter zmožnosti?

Upoštevajoč ključne elemente kompetenčnega pristopa smo pripravili **opise del in nalog**, ki jih opravljajo izobraževalci odraslih v različnih vlogah, ter **opredelili različne vrste zmožnosti**, ki jih potrebujejo za kakovostno opravljanje tega dela.

Doslej smo opise del in nalog ter zmožnosti pripravili za naslednje vloge izobraževalcev odraslih:

VODJA
IZOBRAŽEVANJA
ODRASLIH

UČITELJ V
IZOBRAŽEVANJU
ODRASLIH

SVETOVALEC
V IZOBRAŽEVANJU
ODRASLIH

MENTOR V
IZOBRAŽEVANJU
ODRASLIH

Spletna stran:

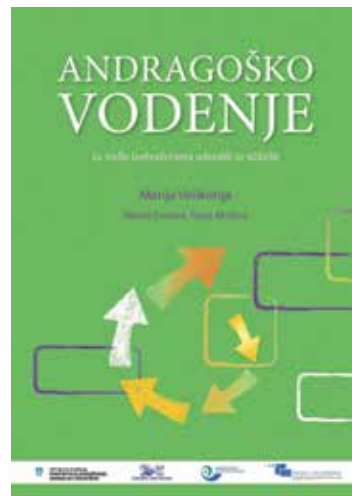
<http://izobrazevanje.acs.si/kompetence>.

VODJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

V praksi izobraževanja odraslih se srečujemo z različnimi situacijami. Nekatere organizacije, ki izobražujejo odrasle, imajo sistemizirano delovno mesto **vodje izobraževanja odraslih** ali **organizatorja izobraževanja odraslih**, druge takšnega sistemiziranega delovnega mesta nimajo, imajo pa osebo/e, ki se ukvarja/jo z vodenjem oz. organizacijo izobraževanja odraslih.

V kompetenčni zasnovi za **vodjo izobraževanja odraslih** smo zato zajeli dela in naloge, ki zadevajo celoten andragoški cikel.

Nabor del in nalog ter zmožnosti, ki zadevajo vodenje in organizacijo izobraževanja odraslih, organizacija lahko uporabi tako v primerih, ko ima samostojni delovni mesti vodje in organizatorja izobraževanja odraslih, ali kadar so raznovrstna dela združena v enem delovnem mestu.

Opis del in nalog ter zmožnosti za **vodjo izobraževanja odraslih** si lahko ogledate na spletnem naslovu:

<http://izobrazevanje.acs.si/zmoznosti/vodja-IO>.

UČITELJ V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Za poklic **predavatelj/učitelj** v izobraževanju odraslih uporabljamo **enoten izraz učitelj v izobraževanju odraslih**.

Pri tem mislimo na vse strokovnjake, ki na različnih ravneh izobraževalnega sistema in v različnih formalnih ali neformalnih programih za odrasle opravljajo vlogo usmerjevalca učenja, motivatorja, informatorja, prenašalca znanja, ocenjevalca, trenerja v podjetju itd.

Opis del in nalog ter zmožnosti za **učitelja v izobraževanju odraslih** si lahko ogledate na spletnem naslovu:

<http://izobrazevanje.acs.si/zmoznosti/ucitelj-10>.

SVETOVALEC V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Svetovalec nudi podporo pri izobraževanju in učenju. Odraslim pomaga pri odločanju za izobraževanje, jim svetuje pri načrtovanju, organizaciji in poteku učenja, jim nudi pomoč pri premagovanju učnih in drugih ovir, ki so povezane z izobraževanjem, pri načrtovanju njihove nadaljnje izobraževalne poti in podobno. Izobraževalec odraslih, ki opravlja svetovalno delo, je lahko v dveh vlogah:

- **v vlogi samostojnega svetovalca v izobraževanju odraslih** (npr. svetovalec v svetovalnih središčih – središče ISIO),
- **v vlogi izobraževalca odraslih, ki del svojih nalog opravlja kot svetovalec** (npr. svetovalec v organizaciji, ki izobražuje odrasle, itd.).

Poznamo tudi **svetovalca za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih**.

Doslej smo razvili kompetenčne zasnove za naslednje **vrste svetovalcev v izobraževanju odraslih**:

- **SVETOVALEC V SREDIŠČU ISIO,**
- **SVETOVALEC ZA RAZVOJ KAKOVOSTI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH,**
- **SVETOVALEC PRI ORGANIZIRANEM SAMOSTOJNEM UČENJU.**

SVETOVALEC V SREDIŠČU ISIO

V Sloveniji deluje **14 regionalnih svetovalnih središč za izobraževanje odraslih** (središča ISIO). Svetovalna središča odraslim nudijo zaupno, brezplačno, kakovostno, strokovno in celostno informiranje ter svetovanje kot podporo pri izobraževanju in učenju.

Hkrati z razvojem koncepta središč ISIO sta se razvijali tudi vlogi **vodje** in **svetovalca** v središču ISIO.

Opis del in nalog ter zmožnosti za **vodjo** in **svetovalca** v **središčih ISIO** si lahko ogledate na spletnem naslovu:

<http://izobrazevanje.acs.si/zmoznosti/svetovalec-ISIO>.

SVETOVALEC ZA RAZVOJ KAKOVOSTI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Svetovalec za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih je oseba s specialističnim znanjem, ki **svetuje** vsem, ki so v organizaciji vključeni v procese opredeljevanja, presojanja in razvijanja kakovosti.

Svetovalec opravlja tudi vlogo **koordinatorja** različnih aktivnosti za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih v organizaciji in nekatere od teh aktivnosti tudi **izpeljuje**.

Opis del in nalog ter zmožnosti za **svetovalca za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih** si lahko ogledate na spletnem naslovu:

<http://izobrazevanje.acs.si/zmoznosti/svetovalec-kakovost>.

SVETOVALEC PRI ORGANIZIRANEM SAMOSTOJNEM UČENJU

Na področju izobraževanja odraslih poznamo različne oblike organiziranega samostojnega učenja, kot so npr. **središča za samostojno učenje, točke vseživljenjskega učenja, organizirano samostojno učenje v organizaciji, ki izobražuje odrasle, ipd.**

Takšna razvejanost in raznovrstnost pristopov je spodbudila tudi razvoj različnih vlog osebja, ki deluje pri dejavnosti organiziranega samostojnega učenja.

Pri pripravi opisa del in nalog ter zmožnosti smo vključili vloge **vodje, svetovalca in mentorja pri organiziranem samostojnem učenju.**

Opis del in nalog ter zmožnosti **za svetovalca pri organiziranem samostojnem učenju** si lahko ogledate na spletnem naslovu:

<http://izobrazevanje.acs.si/zmoznosti/svetovalec-SSU>.

MENTOR V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Vlogo mentorja v izobraževanju odraslih je vedno treba gledati v kontekstu izobraževalnega procesa, v katerega se vključuje.

Različne oblike izobraževanja odraslih vplivajo tudi na raznovrstnost vloge mentorja in na različne načine ali oblike podpore, ki jo ta daje odraslim udeležencem.

Mentor vodi, spremlja, spodbuja, motivira, ustvarja priložnosti za učenje.

Udeleženec prevzema dejavno vlogo za svoje učenje in razvoj, pri čemer pa je mentor njegov **spodbujevalec, spremljevalec, motivator** itd.

Doslej smo razvili kompetenčne zasnove za naslednje **vrste mentorjev v izobraževanju odraslih**:

- **MENTOR ŠTUDIJSKIH KROŽKOV,**
- **MENTOR PRI E-IZOBRAŽEVANJU,**
- **MENTOR V PROGRAMU PROJEKTNO UČENJE ZA MLAJŠE ODRASLE (PUM).**

MENTOR ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Študijski krožek je oblika neformalnega izobraževanja odraslih, ki poteka z demokratično izmenjavo znanja, spretnosti in izkušenj med udeleženci krožka in se zaključí z akcijo.

Za delo v študijskih krožkih sta se doslej oblikovali dve vlogi:

- **vodja študijskih krožkov in**
- **mentor študijskega krožka.**

Opis del in nalog ter zmožnosti za **vodjo in mentorja študijskih krožkov** si lahko ogledate na spletnem naslovu:

<http://izobrazevanje.acs.si/zmoznosti/mentor-SK>.

MENTOR PRI E-IZOBRAŽEVANJU

Vloga **mentorja pri e-izobraževanju** je ena novejših vlog v slovenskem prostoru, ki pa se v pojavnih oblikah lahko zelo razlikuje, odvisno od modela e-izobraževanja, ki ga organizacija izvaja.

Pri pripravi opisa del in nalog ter zmožnosti smo se osredotočali na **mentorja pri e-izobraževanju** kot tistega, ki je ali nosilec ali pa sodelujoči v neposrednem izobraževalnem procesu.

Opis del in nalog ter zmožnosti za **mentorja pri e-izobraževanju** si lahko ogledate na spletnem naslovu:

<http://izobrazevanje.acs.si/zmoznostile-mentor>.

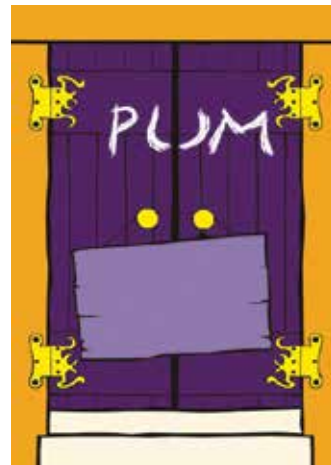

MENTOR V PROGRAMU PROJETNO UČENJE ZA MLAJŠE ODRASLE (PUM)

Izobraževalni program **Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM)** je namenjen mladim, ki so brez izobrazbe, poklica in zaposlitve.

Pomaga jim pri preseganju socialne osamelosti in jih spodbudi k nadaljevanju šolanja, kadar pa to ni mogoče, spodbuja pridobivanje veščin, ki olajšajo pot do zaposlitve.

Temeljni pogoj za izpeljavo programa je ustrezna **mentorska skupina**, sestavljena najmanj iz **treh mentorjev** in **mentorja vodje**. Opis del in nalog je osredotočen na posameznega mentorja oz. na njegovo sodelovanje v določenem delovnem procesu. Pri tem pa velja upoštevati, da nekatera dela in naloge niso njegovo samostojno delo, pač pa jih izpeljuje mentorska skupina, v kateri si mentorji dogovorno porazdelijo dela in naloge.

Opis del in nalog ter zmožnosti za **mentorja PUM** si lahko ogledate na spletnem naslovu:

<http://izobrazevanje.acs.si/zmoznosti/mentor-PUM>.

Projekt sofinancira
Evropska unija

**Usposabljanje in spopolnjevanje izobraževalcev odraslih
na Andragoškem centru Slovenije**

Pripravile: dr. Tanja Možina, Jasmina Orešnik Cunja, Aleksandra Radojč

Izdal: Andragoški center Slovenije

Jezikovni pregled: Simona Kavčič

Oblikovanje: Mint colibri, Tina Pregelj Skrt s.p.

Tisk: Birografika BORI d.o.o.

Naklada: 500

Ljubljana, 2015

Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, Ljubljana

Spletni naslov: www.acs.si; <http://izobrazevanje.acs.si/>

**Usposabljanje in spopolnjevanje izobraževalcev odraslih
na Andragoškem centru Slovenije**

Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, Ljubljana
Spletni naslov: www.acs.si; <http://izobrazevanje.acs.si/>